

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **41285** (13) **U**
(51) **МПК (2009)**
A01C 7/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ВИРОЩУВАННЯ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР

1

2

(21) u200900043

(22) 05.01.2009

(24) 12.05.2009

(46) 12.05.2009, Бюл.№ 9, 2009 р.

(72) БОЙКО КОСТЯНТИН ЯКОВИЧ, UA,
ВАХНЕНКО СВІТЛАНА ВАЛЕРІЇВНА, UA,
ЖЕРНОВА НАТАЛІЯ ПЕТРІВНА, UA, ЧЕХОВ АНА-
ТОЛІЙ ВАСИЛЬОВИЧ, UA

(73) ІНСТИТУТ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР УКРАЇНСЬКОЇ
АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК, UA

(57) Спосіб вирощування олійних культур, що
включає послідовне вирощування на одному полі
упродовж одного польового сезону двох олійних
культур, який **відрізняється** тим, що як першу

олійну культуру з коротким вегетаційним періодом
використовують рижій озимий чи ярий, який зби-
рають у фазі повної стиглості з одночасним подрі-
бненням та розкиданням соломи по полю, а як
другу - гірчицю білу, перед посівом якої проводять
дискування стерні в 2 сліди на глибину 6-8 см та
вносять 100-120 кг/га аміачної селітри, при цьому
посіви гірчиці білої використовують як сидерати,
рослини яких у фазі бутонізації-цвітіння дискують в
2 сліди важкими дисковими боронами та приору-
ють оборотними плугами, а після цього вирівню-
ють поверхню поля та висівають під зиму соняш-
ник або сафлор.

Корисна модель відноситься до сільського го-
сподарства і може бути використана при вирощу-
ванні олійних та інших сільськогосподарських
культур.

Рижій належить до хрестоцвітих культур. До
складу його насіння входить до 40% олії та до 32%
білку. Площі рижію у всьому світі збільшуються.
Використовують рижієву олію в харчовій промис-
ловості, а також в хімічній, косметичній, парфуме-
рній та інших галузях. Короткий вегетаційний пері-
од рижію (66-90 днів), холодостійкість і
посухостійкість є одними з основних позитивних
біологічних особливостей цієї культури. Проведені
дослідження показують можливість значного під-
вищення продуктивності рижію [1].

Гірчиця біла - це однорічна рослина з прямо-
стоячим, вкритим жорсткими волосинками, розга-
луженим та гнучким стеблом заввишки до 150см.
Цвітіння гірчиці настає через 40-45 днів після сх-
одів і триває до 20 днів в залежності від погодних
умов [2].

В останні роки у більшості господарств Украї-
ни застосування добрив у рекомендованих дозах є
недоступним заходом. Тому звертається увага на
такий дешевий та ефективний засіб підвищення
родючості ґрунту, як використання сидеральних
культур. Гірчиця біла є однією з них. Пригнічуючи
збудники кореневих гнилей, які вражають зернові
культури, вона виконує важливу фітосанітарну
роль. Багато стійких спор шкочочинних грибів, які
викликають хвороби рослин гинуть в результаті дії

фітонцидів гірчиці, які вбивають спори паразитних
і спорофітних грибів та пригнічують ріст грибниці.
Це дозволяє також використовувати її в боротьбі з
хворобами рослин. Зелена маса гірчиці білої міс-
тить в собі велику кількість азоту, фосфору, калію
тощо. Коріння білої гірчиці добре засвоюють мало
розчинні сполуки фосфору та калію, покращують
мікрофлору ґрунту.

При впровадженні сучасних інтенсивних тех-
нологій, які базуються на широкому застосуванні
агрохімікатів, з часом можливі негативні явища в
сфері екології, тому сьогодні поряд із традиційни-
ми технологіями вирощування, також мають право
на існування більш дешеві, енергоекономічні тех-
нології застосування нетрадиційних видів органіч-
них добрив. Перш за все, це малоцінна побічна
продукція: солома, пожнивні залишки, гичка, а та-
кож сидеральні культури. Щодо ефективності си-
дератів, то за проміжних посівів вони еквівалентні
30-40т гною. Післядія сидерації на третій і четвер-
тий рік поступається гною лише на 15-20% [3].

Доцільно поєднувати застосування соломи з
пожнивним вирощуванням гірчиці на зелене доб-
риво.

Відомий спосіб вирощування сільськогоспо-
дарських культур, що включає сівбу суміші різно-
манітних компонентів, яким притаманна одночасна
фаза їхнього дозрівання та збирання [4, 5].

У змішаних посівах відбувається взаємне при-
гнічення компонентів, які входять до його складу, і
тому практично неможливо забезпечити їм одна-

(13) **U**
(11) **41285**
(19) **UA**

кові умови живлення.

В багаторічних посівах це призводить до випадання окремих компонентів, що робить суміш якісно нестійкою. Разом з тим, вирощування сумішей в значній мірі ускладнює догляд за компонентами (злакові, бобові та інші). Крім того, повністю виключається дозоване внесення добрив по компонентах та не досить ефективно використовуються гербіциди. Відомий також спосіб вирощування кукурудзи на силос, що передбачає висів різних по стиглості сортів і гібридів чергуючими рядами [6].

Недоліком відомого способу є те, що ці посіви не забезпечують підвищення продуктивності, не ефективно використовується ґрунтова волога та елементи живлення.

Відомий спосіб вирощування проміжної культури, що включає агротехнічні операції по вирощуванню рису, передзбиральне видалення води з чеків та авіапосів проміжної культури з послідовним збиранням врожаю рису по сходах проміжної культури [7].

До недоліків цього способу слід віднести погане проростання насіння через появу ґрунтової кірки на поверхні та значне пошкодження сходів проміжної культури збиральною технікою.

Метою корисної моделі є підвищення виходу продукції з поля шляхом поліпшення умов розвитку рослин.

Поставлена мета досягається тим, що в способі вирощування олійних культур, що включає послідовне вирощування на одному полі упродовж одного польового сезону двох олійних культур, відповідно до корисної моделі, в якості першої олійної культури з коротким вегетаційним періодом використовують рижий озимий чи ярий, котрий збирають в фазі повної стиглості з одночасним подрібнюванням та розкиданням соломи по полю, а в якості другої - гірчиці білої, перед посівом якої проводять дискування стерні в 2 сліди на глибину 6-8см та вносять 100-120кг/га аміачної селітри, при цьому посіви гірчиці білої використовують в якості сидератів, рослини яких в фазі бутонізації - цвітіння дискують в 2 сліди важкими дисковими боронами та приорюють оборотними плугами, а після цього проводять вирівнювання поверхні поля та висівають під зиму соняшник або сафлор.

Спосіб здійснюють таким чином. Одночасно зі збиранням попередника (озимої пшениці чи ячменю) подрібнену солому розкидають по полю та разом пожнивним лушенням стерні на глибину 6-8см вносять азотні добрива з розрахунку 8-10кг діючої речовини на 1т соломи. Якщо ґрунт пересушений та ущільнений - застосовують дискові борони. Глибина обробітку залежить від фізичного

стану, вологості, механічного складу ґрунту, характеристики забур'яненості поля і становить 6-8 до 10-12см. Повторне лушення стерні здійснюють при появі бур'янів за 2-3 тижні до оранки, яку проводять на глибину 22-25см оборотними плугами в агрегаті з шлейф-вирівнювачами або зубовими боронами.

Весною проводили передпосівну підготовку ґрунту, посів та ущільнення посівів котками. Збирання рижю проводять в фазі повної стиглості з одночасним подрібненням та розкиданням соломи по полю. Перед посівом гірчиці білої проводять дискування стерні в 2 сліди на глибину 6-8см та вносять 100-120кг/га аміачної селітри. При цьому посіви гірчиці білої використовують в якості сидератів, рослини якої в фазі бутонізації-цвітіння дискують в 2 сліди важкими дисковими боронами та приорюють оборотними плугами. Після цього проводять вирівнювання поверхні поля та висівають під зиму соняшник або сафлор, коли середньодобова температура повітря не перевищує 6°C та при середній температурі ґрунту в останні 15 діб не вище 4°C. При сівбі у ці строки повністю виключається несприятлива дія на культуру температурного фактора, так як підвищення температури може призвести до передчасного проростання та загибелі насіння.

Запропонований спосіб дасть змогу одержувати більші і кращої якості урожаї олійних і інших сільськогосподарських культур.

Джерела інформації:

1. Зінченко О. І., Салатенко В. Н., Білоножко М. А. Рослинництво. - К.: Аграрна освіта, 2001. - 396с.
2. Чехов А. В. Мелкосемянные масличные культуры в степной зоне юга Украины // Научно - технический бюллетень ЮК УААН, Запоріжжя. - Вип. 8. - 2003. - С.172-190.
3. Шляхи підвищення родючості ґрунтів у сучасних умовах сільськогосподарського виробництва: Рекомендації по підвищенню ефективної родючості ґрунтів за рахунок місцевих сировинних ресурсів, біологізації землеробства та оптимального використання мінеральних добрив/ За ред. Акад. УААН Б. С. Носка. - К.: Аграрна наука, 1999. - 5с.
4. Мокий Н. Н. Земледелие и растениеводство. М., Сельхозиздат, 1957. - с. 155-157.
5. Лупашку М. Ф. Смешанные посевы силосных культур. М., «Колос», 1965.
6. А. с. СССР №245916, МКИ А01С7/00, 1960.
7. Кучеренко В. В., Чумак В. В. Посев сельскохозяйственных культур в неубранный рис. Бюллетень научно-технической информации ВНИИ риса, 1973, вып. 11., с. 35-37.